

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу

Ребрини Ніни Геннадіївни

«Організаційно-економічні засади інноваційного
екобезпечного розвитку регіону»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка

1. Актуальність теми дослідження

Екобезпечний розвиток є фундаментальною підвалиною визнаної світовою спільнотою концепції сталого розвитку (англ. «sustainable development»). При цьому перехід від економічного зростання, парадигма якого нехтувала питаннями збереження довкілля й природних ресурсів для наступних поколінь, до засад сталого розвитку потребує інноваційних підходів та технологій. Тому дисертаційне дослідження Н. Г. Ребрини на тему «Організаційно-економічні засади інноваційного екобезпечного розвитку регіону», метою якого є теоретико-методичне обґрунтування організаційно-економічних засад інноваційного екобезпечного розвитку регіону й розроблення практичних рекомендацій щодо механізму його реалізації, безумовно є актуальним і таким, що відповідає нагальним потребам загальнодержавного й регіонального розвитку.

Визначення у дисертації об'єкту й предмету дослідження в цілому є коректним, передбачає дослідження процесів організаційно-економічного забезпечення інноваційного екобезпечного розвитку регіону та розроблення відповідних теоретико-методичних засад й практичних інструментів їх реалізації.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження Ребрини Н. Г. виконувалося згідно з планами науково-дослідної роботи Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Зокрема, у рамках виконання теми «Єврорегіон «Буг»: передумови та стратегічні пріоритети сталого просторового розвитку» (номер

державної реєстрації 0109U000580) здобувачем розкрито стратегічні напрями інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України з урахуванням європейського досвіду; «Єврорегіон «Буг»: ринкова трансформація в умовах міжрегіональної інтеграції (номер державної реєстрації 0111U002147) – проведено оцінку рівня інноваційного екобезпечного розвитку Волинської обл.; «Інноваційні форми активізації бізнесу в умовах європейської інтеграції» (номер державної реєстрації 0115U002350) – визначено місце і значення інновацій в екобезпечному розвитку регіону.

3. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертаційній роботі, є повною мірою обґрунтованими та достовірними виходячи з позицій сучасної економічної науки, зокрема, теорій сталого розвитку, «зеленої» економіки, інституціоналізму. Ступінь обґрунтованості й достовірності наукових результатів зумовлюється також використанням великого масиву офіційної статистичної інформації, нормативно-правових актів, опрацюванням значного обсягу наукових джерел, використанням (залежно від поставлених завдань) сучасних методів економічних досліджень, прийомів економіко-математичного моделювання.

Обґрунтованість висновків та рекомендацій, що містяться в дисертаційній роботі, підтверджує також їх апробація на 15 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, на яких здобувачем висвітлювалися основні положення свого дослідження.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в наукових фахових виданнях

Основні результати дисертаційного дослідження достатньо повно викладені у 22 опублікованих працях загальним обсягом понад 8 друк. арк., з них 9 статей у наукових фахових виданнях України, 3 - у наукових періодичних виданнях інших держав, 10 публікацій, які додатково відображають наукові результати дисертації. Опублікування результатів дисертації відповідає вимогам, які передбачені наказом МОН України від 17.10.2012 р. № 1112 (зі змінами).

5. Наукова новизна одержаних результатів дослідження

Дисертаційна робота Н. Г. Ребрини містить наукову новизну в частині концептуальних підходів та пропонує нові методичні прийоми комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону, удосконалення організаційно-економічного забезпечення такого розвитку. До нових наукових результатів, одержаних автором, на мій погляд, слід віднести наступні:

1) трактування інноваційного екобезпечного розвитку регіону як динамічного процесу запровадження нововведень через реалізацію системи заходів адміністративного, організаційного, техніко-технологічного, фінансового й нормативно-правового характеру тощо задля досягнення екологічної безпеки життєдіяльності мешканців регіону (с. 13, 30-35, 45, 59); акцент на інноваційних складниках процесу досягнення екологічної безпеки (с. 35-36, 45-48) є дуже важливим;

2) алгоритм комплексного аналізу інноваційного екобезпечного розвитку регіону (с. 14, 52-54);

3) методичні прийоми діагностики рівня інноваційного екобезпечного рівня розвитку регіону на основі обраних здобувачем індикаторів (с.14, 54-58);

4) моделювання інноваційного екобезпечного розвитку регіону із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу (с. 14, 127-133).

6. Значимість результатів дослідження для науки і практики

Основні результати проведеного здобувачем дослідження мають цінність як з теоретичної, так і з практичної точки зору. До здобутків, що мають теоретичну значимість, перш за все слід віднести методологічні напрацювання щодо визначення суті інноваційного екобезпечного розвитку загалом та регіону зокрема, методичних прийомів ідентифікації рівнів такого розвитку

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження зумовлюється тим, що його теоретичні напрацювання трансформовано у практично важливі для вдосконалення організаційно-економічного механізму досягнення екологічної безпеки рекомендації, що підтверджено відповідними довідками.

Результати дисертаційного дослідження використані в роботі Волинської облдержадміністрації (довідка № 57/01-22-2-18 від 18.01.2018 р.); управління екології та природних ресурсів Волинської облдержадміністрації (довідка №

402/115/2-18 від 23.02.2018 р.); департаменту економічної політики Луцької міської ради (№ 12-4/58 від 09.02.2018 р.); ПрАТ «Теріхем-Луцьк» (№ 32 від 26.01.2018 р.), СП «Західна нафтова група» (№ 4 від 22.02.2018 р.

Результати дослідження потенційно можуть знайти також своє подальше застосування у практичній роботі органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання з управління процесами інноваційного забезпечення екологізації регіонального розвитку.

Потенційно практично важливим є також впровадження результатів дисертаційного дослідження у навчальний процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (довідка № 03-28/01/481 від 21.02.2018 р.).

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

В цілому матеріали дисертації теоретично обґрунтовані, викладені в основній частині послідовно й логічно у відповідності до пп. 7-10 Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40. Разом з тим, у матеріалах дисертації містяться певні дискусійні положення та недоліки:

1. При визначенні поняття інноваційного екобезпечного розвитку регіону як динамічного процесу запровадження нововведень різного характеру (с. 13, 45, 59) у їх переліку здобувачем не зазначено економічних нововведень. Також варто було б вказати на спрямованість таких нововведень не просто на економічне зростання, яке може бути й екологічно деструктивним, а на зростання на засадах «зеленої» економіки (с. 13, 45, 59).

2. При аналізі трактувань у наукових публікаціях й законодавчо-нормативних актах поняття «регіон» (с. 19 – 21) чітко не виділено, у якому ракурсі вбачає поняття «регіон» власне здобувач.

3. Серед основних детермінант екобезпечного розвитку регіону здобувач зазначає, зокрема, зростання обсягу валового регіонального продукту, збалансований розвиток виробничої та соціальної інфраструктури (рис. 1.1., с. 31). Однак екобезпечний розвиток регіону можливий і без зростання ВРП, якщо, наприклад, суспільство визнає необхідним пріоритет екологічних

функцій та обмеження економічного зростання стосовно того чи іншого регіону, а держава бере на себе функцію із забезпечення економічної підтримки такого регіону та його населення. Збалансованості ж потребують не дві, а три основні компоненти інфраструктури регіону: виробнича, соціальна й екологічна.

4. Розглядаючи видову характеристику інновацій у забезпеченні екобезпечного розвитку регіону (рис. 1.3., с. 40) здобувач оновлення технологічних процесів пов'язує тільки з метою виробництва екологічно чистої продукції, але не вказує на можливості мінімізації шкідливого впливу на довкілля самого процесу виробництва через технологічні оновлення. Також у схемі, представлений на рис. 1.3., серед організаційних інновацій варто було б помістити запровадження нових екологічно ефективних інструментів нормативно-правового й економічного впливу на суб'єктів господарювання і населення задля екологізації виробничих процесів й життєдіяльності населення.

5. На с. 53 здобувач зазначає необхідність здійснення розрахунків відносних показників інноваційного екобезпечного розвитку регіонів, але у таблиці 1.1. Система статистичних показників-індикаторів аналізу та оцінки інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України (с. 57) подано абсолютні показники й у тексті дисертації не наведено способу їх трансформації у відносні.

6. Розділ III дисертації містить значний обсяг матеріалів, які не є результатом власних досліджень здобувача. Їх варто було б висвітлити у інших розділах дисертації. Зокрема це стосується матеріалів підрозділу 3.2., де аналізується відповідний світовий досвід. Ці матеріали було б доречно відобразити у розділі I, а у розділі III розкрити механізми імплементації надбань світового досвіду у вітчизняну практику.

7. Здобувачем обґрунтовано й визначено стратегічні напрями активізації інноваційного екобезпечного розвитку регіонів України, які також наведені у п. 2 висновку до третього розділу дисертації (с. 198), однак важливим було б детальніше розкрити механізми їх реалізації.

8. Вагомість практичних рекомендацій здобувача була б предметнішою у разі розмежування загальнодержавних інструментів досягнення інноваційного

екобезпечного розвитку з регіональними. На рис. 3.3. Організаційно-економічний механізм активізації інноваційного екобезпечного розвитку регіону (с. 177) такі інструменти не розділені, що ускладнює ідентифікацію інструментів за суб'єктами управління різних рівнів.

Зазначу, що зроблені зауваження не змінюють достатньо високої оцінки дисертації, яку опоную.

8. Відповідність роботи вимогам, які встановлено МОН України

Дисертація за своїм змістом, структурою та оформленням відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами). Дисертація складається з анотації, вступу, трьох основних розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст дисертації викладений на 203 сторінках. Робота містить 29 рисунків, 37 таблиць, 15 додатків. Список використаних у дисертації літературних джерел налічує 283 найменування.

Автореферат за структурою і технічним оформленням відповідає стандартам, які встановлено Міністерством освіти і науки України. Зміст автореферату є ідентичним основним положенням дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертаційна робота Ребрини Ніни Геннадіївни «Організаційно-економічні засади інноваційного екобезпечного розвитку регіону» є самостійною завершеною кваліфікаційною науковою працею, яка присвячена вирішенню актуальної наукової та практичної задачі – теоретико-методичного обґрунтування організаційно-економічних засад інноваційного екобезпечного розвитку регіону та розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізму його реалізації. Визначені здобувачем завдання дослідження опрацьовані на достатньому науковому рівні. Результати дослідження характеризуються науковою новизною і мають практичну цінність, є реальним внеском у розвиток сучасної економічної науки і практики державного й регіонального управління.

На підставі проведеного аналізу дисертаційної роботи, зважаючи на актуальність та важливість розглянутих у ній питань, обґрунтованість зроблених в роботі висновків, наукову новизну та практичну значимість одержаних результатів, дотримання вимог щодо оформлення роботи, апробації результатів досліджень, опублікування основних наукових результатів, вважаю, що подана до захисту дисертація Ребрини Ніни Геннадіївни «Організаційно-економічні засади інноваційного екобезпечного розвитку регіону» відповідає вимогам, викладеним у п. 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор, Ребрина Ніна Геннадіївна, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

Офіційний опонент:
провідний науковий співробітник
відділу регіональної екологічної політики
та природокористування ДУ «Інститут
регіональних досліджень імені М.І.Долішнього
НАН України»,
кандидат економічних наук,
старший науковий співробітник

 П.В.Жук

